

Ks. CZESŁAW PARZYSZEK SAC

Warszawa

ODDZIAŁYWANIE SANKTUARIUM FATIMSKIEGO – POLSKIEJ FATIMY – W ZAKOPANEM NA KRZEPTÓWKACH

WSTĘP

Wyrażenie „Polska Fatima”, odnoszone do pallotyńskiego Sanktuarium na Krzeptówkach, występuje w przestrzeni publicznej już od wielu lat. Tytułem „Polska Fatima” odnośnie do Sanktuarium posłużył się ks. bp. Serafim de Sousa Ferreira e Silva z diecezji Leiria-Fatima. Potwierdzili to oficjalnie pasterze Kościoła w Polsce, obecni na 375. Zebraniu Plenarnym KEP w Warszawie, publikując 14 marca 2017 roku *List pasterski do wiernych*, w którym napisali m.in.: „Dnia 8 września 1946 roku na Jasnej Górze biskupi polscy, pod przewodnictwem kard. Augusta Hlonda, prymasa Polski, dokonali *Aktu poświęcenia naszej ojczyzny Niepokalanemu Sercu Maryi*. Wzorując się na tamtym epokowym wydarzeniu Episkopat Polski w jubileuszowym roku setnej rocznicy objawień, 6 czerwca br., podczas zebrania plenarnego odnowi *Akt poświęcenia*. Będzie to miało miejsce w pallotyńskim Sanktuarium na Krzeptówkach, zwanym potocznie „Polską Fatimą”²⁰⁸.

Dnia 6 czerwca 2017 roku, podczas tych uroczystości na Krzeptówkach, z ust wielu osób uczestniczących w wydarzeniu, można było usłyszeć wyrażenie „Polska Fatima”. Zatem uzasadnione jest pytanie o oddziaływanie Sanktuarium Fatimskiego na Krzeptówkach – zwanego „Polską Fatimą”. Aby odpowiedzieć na postawiony problem, należy ukazać: kontekst historyczny powstawania Sanktuarium; początki i rozwój kultu fatimskiego w Sanktuarium; formy oddziaływania Sanktuarium oraz pallotyńskich liderów ruchu fatimskiego w Polsce.

²⁰⁸ Por. *List Pasterski Biskupów Polskich*, podpisany 14 marca 2017 roku na 375 Zebraniu Plenarnym Konferencji Episkopatu Polski, odczytany w kościołach 21 maja 2017 roku.

I. KONTEKST HISTORYCZNY POWSTAWANIA SANKTUARIUM

Po II wojnie światowej, w wyniku ustaleń konferencji jałtańskiej (1945), Polska znalazła się pod dominacją Związku Sowieckiego, który dążył do zniszczenia Kościoła rzymskokatolickiego²⁰⁹. Na przeszkodzie w realizacji tego zadania stanęła silna więź społeczeństwa polskiego z Kościołem, stąd do 1948 r. komuniści zachowywali pewne pozory dobrych relacji z Kościołem, choć już w 1945 r. zerwali konkordat ze Stolicą Apostolską (zawarty w 1925 roku), wprowadzili cywilne małżeństwa i rozwody mimo protestu Episkopatu oraz powołali do życia pierwsze rozłamowe grupy „postępowych” katolików, skupionych wokół tygodnika „Dziś i Jutro”. Mimo tego funkcjonariusze partyjni i państwowi brali udział w nabożeństwach i procesjach Bożego Ciała, a programy Polskiego Radia rozpoczynały się pieśnią *Kiedy ranne wstają zorze*. Ukazywały się pisma katolickie, istniały katolickie stowarzyszenia młodzieżowe i niezależne harcerstwo²¹⁰.

Gdy w 1948 r. komuniści w Polsce umocnili już swoją władzę za pomocą terroru, nastąpiła całkowita zmiana polityki wobec Kościoła. Zaczęto przedstawiać Kościół jako wroga nowego ustroju i Polski, powiązanego z amerykańskim imperializmem i z wrogiem Watykanem. Zmasowane ataki na papieża Piusa XII nastąpiły w związku z jego listem apostolskim do episkopatu niemieckiego, w którym papież wspominał o wysiedleniu po wojnie 12 mln Niemców „z ich ziem ojczystych”²¹¹. W tym roku rozpoczęła się lawina antykościelnych działań, jak tworzenie szkół opartych na zasadach ateistycznych i laickich. Ministerstwo Oświaty ogłosiło deklarację o laicyzacji szkoły. Władze podjęły plan przekształcenia szkolnictwa na model sowiecki. Wzmogły się aresztowania księży i zakonników pod różnymi zarzutami oraz rozpoczęły się systematyczne procesy pokazowe.

W tej sytuacji – po śmierci kard Augusta Hlonda (22 X 1948) – doszło do przejścia steru Kościoła przez ówczesnego bpa lubelskiego, Stefana Wyszyńskiego (12 XI). Akcje antykościelne w Polsce trwały nadal i były możliwe, ponieważ po jednostronnym uchyleniu konkordatu Kościół był poza prawem. W okresie niszczenia Kościoła prymas Wyszyński, jako pierwszy w świecie

²⁰⁹ Kontekst historyczny opracował ks. dr Stanisław Tylus SAC.

²¹⁰ Szerzej na temat historii Kościoła katolickiego w Polsce w latach 1944–1976 zob. K. Dola, *Kronika wydarzeń*, w: *Historia Kościoła w Polsce*, red. B. Kumor, Z. Obertyński, t. 2, cz. 2, Poznań-Warszawa 1979, s. 192–254; Z. Zieliński, S. Bober, *Kościół w Polsce 1944–2007*, Poznań 2009.

²¹¹ Por. B. Kumor, *Historia Kościoła*, cz. 8, Lublin 1995, s. 479.

komunistycznym, zdecydował się na podpisanie *Porozumienia między Rządem Rzeczypospolitej a Episkopatem Polski* (1950). Stąpiło ono na pewien czas ataki niszczycielskie na Kościół, ale ich nie zniosło²¹².

W 1950 r. rozpoczął się zmasowany atak na Caritas. Milicja zajęła wszystkie agendy Caritas, dokonała rewizji i przekazała je pod przymusowy zarząd „Paxu”, „księżę patriotów” i ludzi związanych z Urzędem Bezpieczeństwa. Protest kardS.A. Sapiehy i Episkopatu, a także list pasterski do wiernych pozostały bez odpowiedzi²¹³. Sejm uchwalił ustawę o przejęciu przez państwo „dóbr martwej ręki” W latach 1951–53 nastąpiły aresztowania księży i biskupów, masowe aresztowania oficerów i żołnierzy Armii Krajowej i cała seria procesów pokazowych. W 1951 r. aresztowano bpa kieleckiego Cz. Kaczmarka i 20 księży, w tym ks. J. Jaroszewicza, późniejszego biskupa kieleckiego, a jesienią tegoż roku rektora KUL, ks. A. Słomkowskiego. W 1952 r. uwięziono i wywieziono poza granice diecezji biskupów z Katowic (S. Adamski, J. Bieniek, H. Bednorz), aresztowano abpa E. Baziaka, bpa Rosponda i 5 księży z Krakowa. Naród i katolików odcięto od kontaktów z Zachodem i Stolicą Apostolską. Wielki rozgłos zdobył w 1953 r. proces Kurii Krakowskiej i bpa Kaczmarka. Propaganda, oparta na przedwojennych wzorach sowieckich, przedstawiała bpa Kaczmarka jako hitlerowskiego kolaboranta i zdrajcę. Do ataków dołączyli niektórzy „postępowi katolicy”, znani literaci i publicyści²¹⁴. W Polskiej Kronice Filmowej pokazywano go w biskupim stroju i z napisem „na usługach wroga” W zakładach pracy organizowano wiece potępiające jego „faszystowsko-szpiegowską działalność”

W tej sytuacji prymas Wyszyński spotkał się w Belwederze z prezydentem B. Bierutem. Rozmawiano na temat realizacji *Porozumienia* i zarządu kościelnego na Ziemiach Odzyskanych (1951), w następstwie czego zostały obsadzone beneficja proboszczowskie na tych ziemiach. Prymas uzyskał nominację biskupów dla tych stolic biskupich i poświęcił odbudowaną archikatedrę we Wrocławiu²¹⁵. Episkopat wezwał księży do pracy wychowawczej i dla zbiorowego dobra. W takich warunkach rozpoczęto uświadamiać kapłanów i wiernych, co do sytuacji Kościoła w Polsce. W następstwie tego zaczął się formować świadomy wybór przynależności do Kościoła – który wyrażał się przez chrzest dziecka,

²¹² Por. tamże, s. 481.

²¹³ Z. Zieliński, S. Bober, dz. cyt., s. 52–53, a przede wszystkim D. Zamiatała, *Caritas. Działalność i likwidacja 1945–1950*, Lublin 2000.

²¹⁴ Por. *Wokół procesu biskupa kieleckiego Czesława Kaczmarka. Wspomnienia nazaretanki s. Izabelli Machowskiej*, oprac. T. Domański, D. Koziół, Kielce 2013.

²¹⁵ Szeroko przedstawiona tematyka w *Kościół na Ziemiach Zachodnich. Ćwierćwiecze polskiej organizacji kościelnej*, red. J. Krucina, Wrocław 1971.

wzięcie ślubu kościelnego, przyjscie na Mszę św., co często przekreślało karierę zawodową katolikom²¹⁶.

Trudny i obfitujący w antykościelne ataki, aresztowania, wyroki i przesładowania rok 1953 rozpoczął się nominacją prymasa Polski na kardynała. W tym roku dekretem państwowym zostały przejęte grunty rolne należące do parafii i innych kościelnych instytucji. Dekret Rady Państwa *O tworzeniu, obsadzaniu i znoszeniu duchownych stanowisk kościelnych* całkowicie podporządkowywał państwu struktury Kościoła. Zlikwidowano zupełnie prasę katolicką, rozdmuchano akcje „postępowego duchowieństwa” i „działaczy katolickich” poprzez zjazdy, apele, manifestacje w celu współpracy z reżimem²¹⁷

Wobec narastającej dyskryminacji Kościoła Prymas Polski, w imieniu Konferencji Plenarnej Episkopatu, wystosował 8 maja 1953 r. list do I sekretarza KC PZPR Bolesława Bieruta. Wyliczał w nim szykany, jakich Kościół doznał w powojennej Polsce: aresztowania księży, zakonnic i biskupów, likwidowanie kościelnych wydawnictw i prasy, niszczenie polskiej administracji kościelnej na ziemiach zachodnich, wewnętrzne rozbijanie Kościoła, ingerowanie na różne sposoby w jego sprawy oraz inne kwestie. Był to słynny list kończący się słowami „Non possumus...” (Nie możemy...)²¹⁸.

Wreszcie, 24 września 1953 r., aresztowano prymasa Wyszyńskiego. Episkopat na sesji 28 września pogodził się z tym bezprawiem i wybrał na swego przewodniczącego ugodowego łódzkiego bpa Michała Klepacza. Zgodnie z życzeniem reżimu biskupi złożyli przysięgę lojalności wobec państwa. Nie zapobiegło to dalszym, licznym aresztowaniom księży. Niszczenie Kościoła trwało dalej. W 1954 r. zniesiono wydziały teologiczne w Krakowie i Warszawie i utworzono Akademię Teologii Katolickiej na Bielanach pod Warszawą. Na Śląsku zaczęto na wielką skalę znosić klasztory żeńskie, a aresztowane zakonnice deportowano na ziemie centralnej Polski²¹⁹.

Uwięzienie Prymasa trwało trzy lata. W wyniku zmian politycznych w Związku Sowieckim i w Polsce został on uwolniony 28 października 1956 r. Po krótkiej przerwie rozpoczął się kolejny okres walki z Kościołem, ale nowymi metodami. Miał on trwać do końca istnienia PRL. Teraz w oparciu o wzory sowieckie, w 1957 r., zostało powołane do życia Stowarzyszenie Ateistów

²¹⁶ Por. A. Dudek, *Komuniści i Kościół w Polsce (1945–1989)*, Kraków 2006; J. Żaryn, *Kościół w PRL*, Warszawa 2004.

²¹⁷ Por. B. Kumor, dz. cyt., s. 482.

²¹⁸ P. Raina, *Kościół katolicki a państwo w świetle dokumentów 1945–1989*, tom 1, Poznań 1994, s. 413–427.

²¹⁹ M. Banaszak, *Historia Kościoła katolickiego*, t. 4, Warszawa 1992, s. 75–76.

i Wolnomyślicieli (w 1969 r. połączono w Towarzystwo Krzewienia Kultury Świeckiej), z szeroko reklamowanym dwutygodnikiem „Argumenty” Razem z nim działał Ośrodek Badań Religioznawczych²²⁰.

Zniszczony został ruch antyalkoholowy o nazwie Krucjata Trzeźwości (od 1958 r. Krucjata Wstrzemięźliwości), założony w 1957 r. i kierowany przez ks. Franciszka Blachnickiego. W 1960 r. obejmował on prawie 100 tys. dorosłych działaczy abstynenckich, a także liczną młodzież z całej Polski. Ks. Blachnicki został aresztowany w 1961 r. i skazany na 13 miesięcy więzienia²²¹. Likwidowano kaplice szpitalne i zamykano małe seminaria zakonne. Likwidowano też domy zakonne za niezapłacenie astronomicznych podatków dochodowych, nałożonych przez władze.

Przedmiotem szczególnego zainteresowania i rozpracowywania były wszystkie instytucje kościelne powstałe po 1956 r.: Kluby Inteligencji Katolickiej i redakcje nielicznych pism katolickich, w których umieszczano tajnych współpracowników UB. W kuriach biskupich przy okazji prac budowlanych, remontowych czy malarskich zakładany był podsłuch. Telefony domów zakonnych i księży parafialnych były na podsłuchu, kontrolowana była też korespondencja. W każdym kościele był tajny agent, który notował treści kazań i wypowiedzi księży, publiczne i prywatne. Jedną z form walki państwa komunistycznego z Kościołem i religią była zasadnicza służba wojskowa kleryków, wprowadzona w 1959 r., która odbywała się aż do kwietnia 1980 r.²²².

Wraz z objęciem w 1970 r. stanowiska I sekretarza KC PZPR przez Edwarda Gierka, złagodzony został kurs polityki wobec Kościoła. Odtąd stosowano metody mniej widocznych, lecz nadal bardzo konsekwentnych działań antyreligijnych i antykościelnych²²³. W dalszym ciągu prowadzona była akcja ateizowania młodzieży i liberalizacji etyki seksualnej. Nie udzielano, poza wyjątkami, pozwoleń na budowę nowych kościołów. Wzmocniono inwigilację księży i werbowanie ich na tajnych współpracowników. Życie religijne miało się ograniczać do murów kościoła. Poparcie przez miejscowych księży robotników uczestniczących w strajkach w Ursusie i w Radomiu w 1976 r. spowodowało na tych duchownych represje (śmierć ks. Romana Kotlarza).

Wybór Karola kard. Wojtyły na papieża spowodował wybuch entuzjazmu w społeczeństwie i stał się impulsem do odrodzenia religijno-narodowego,

²²⁰ Por. N. Wójtowicz, *Walka o „kulturę świecką” w pracach pierwszego przewodniczącego Stowarzyszenia Ateistów i Wolnomyślicieli*, Wrocław 2000.

²²¹ Por. A. Wodarczyk: *Prorok żywego Kościoła*, Katowice 2008.

²²² A. Lesiński, *Służba wojskowa kleryków w PRL (1959–1980)*, Olsztyn 2010.

²²³ Z. Zieliński, S. Bober, dz. cyt., s. 159–171.

co zaniepokoiło partię, MSW i SB. Wzmocnienie roli Kościoła w Polsce, jako jedyne autorytetu, traktowano jako wielkie zagrożenie dla komunizmu i partii. Obawy te wzmocniło powstanie „Solidarności” w sierpniu 1980 r., wkrótce po pielgrzymce papieża Jana Pawła II do Polski. Wtedy nastąpiła mobilizacja sił partii i SB, aby zagrożenie to zlikwidować. Fatalną w skutki decyzją dla kraju było ogłoszenie 13 grudnia 1981 r. stanu wojennego i rozwiązanie Niezależnego Związku Zawodowego „Solidarność”. Tysiące osób zostało internowanych, setki tysięcy musiało opuścić Polskę. Kościół stanął po stronie „Solidarności”. Bp Ignacy Tokarczuk w kazaniu do rzeszy rolników, wygłoszonym na Jasnej Górze w 1982 r., zażądał jej uznania. Odpowiedzią władz była kampania w mediach przeciw Kościołowi. Działały ściśle tajne instrukcje KC PZPR do sprawy walki z Kościołem. W MSW została stworzona komórka, której celem było rozpracowywanie osób pracujących w Kurii Rzymskiej i otoczeniu Jana Pawła II. Służba Bezpieczeństwa do końca lat 80. prowadziła bezwzględna walkę z Kościołem i społeczeństwem. W latach 1981–89 przez „nieznanych sprawców” zamordowane zostały 93 osoby należące do „Solidarności”, w tym 4 księży. Najbardziej znana jest męczeńska śmierć ks. Jerzego Popiełuszki (1984)²²⁴.

II. POCZĄTKI I ROZWÓJ KULTU FATIMSKIEGO W SANKTUARIUM

Biorąc pod uwagę kontekst polityczny w Polsce, szerzenie kultu fatimskiego nie było łatwe. Dokonywało się ono pod bacznym okiem komunistycznego ustroju. Sanktuarium na Krzeptówkach nie jest najstarszym miejscem kultu fatimskiego w Polsce. Wcześniej Matka Boża Fatimska była czczona w Turzy Śląskiej – tam w 1948 roku umieszczono w kościele parafialnym obraz Matki Bożej Fatimskiej, a w 1959 roku figurę, która przybyła z Portugalii drogą morską przez Gdynię. Niemal równolegle w Trzebini zostało odprawione 13 maja 1950 roku pierwsze nabożeństwo fatimskie. Żadne z tych miejsc nie powstało jednak jako konsekwencja aktu zawierzenia Polski na wzór Portugalii. W konsekwencji ich teologiczne, a także historyczne znaczenie, nie jest dla polskiej pobożności fatimskiej pierwszoplanowe. Tylko Zakopane (Krzeptówki) stało się z czasem czymś więcej niż tylko ośrodkiem fatimskiego kultu dla okolicznej ludności. W miarę swego rozwoju stało się „Polską Fatimą” – miejscem masowego kultu, ośrodkiem promocji pobożności fatimskiej, centrum

²²⁴ Tamże, s. 171–292.

badania nad treścią orędzia z Fatimy, współpracującym z portugalską Fatimą. Należy zauważyć, że Stowarzyszenie Apostolstwa Katolickiego (Księża Pallotyni) nosiło w sobie nieustannie rys maryjny, podkreślany i pielęgnowany z wielką czułością przez św. Wincentego Pallottiego i tak bardzo widoczny w jego pismach²²⁵.

Pallotyni przepojeni duchem maryjnym włączyli się aktywnie w propagowanie orędzia fatimskiego. Początków kultu fatimskiego na Krzeptówkach można dopatrywać się w *Akcie zawierzenia Polski Niepokalanemu Sercu Maryi*, którego dokonał 8 września 1946 roku na Jasnej Górze kard. August Hlond²²⁶, który powołał pallotylna, ks. Leona Cieślaka (1914–1953), na członka zespołu przygotowującego *Akt zawierzenia* z 1946 roku, którego celem było poświęcenie Polski Niepokalanemu Sercu Maryi. Wówczas ks. Leon Cieślak zaczął organizować na Jasnej Górze czuwania wynagradzające Matce Najświętszej w pierwsze soboty miesiąca, a w całym kraju propagował nabożeństwa w duchu fatimskim²²⁷.

Akt zawierzenia nie był aktem jednorazowym. Zlecono pallotynom, aby zorganizowali ośrodek fatimski. Boża Opatrzność wskazała na Zakopane – Krzeptówki, gdzie w 1950 roku powstał załazek późniejszego centrum fatimskiego²²⁸. W 1951 roku zbudowano tu kaplicę, którą metropolita krakowski, abp Eugeniusz Baziak poświęcił 11 października 1959 roku. Było to zasługą ks. Stanisława Czapli, ówczesnego przełożonego prowincjalnego (1947–1959). Od samego początku odprawiano w tej kaplicy specjalne nabożeństwa na cześć

²²⁵ Por. W. Pawlik, *Duchowość maryjna św. Wincentego Pallottiego na podstawie jego „Trylogii majowej”*, Warszawa 2014 [mps]. Jest to praca doktorska, w której autor zebrał obszerną literaturę na ten temat.

²²⁶ Pierwszy kościół poświęcony Pani Fatimskiej znajduje się w Turze Śląskiej. 14 listopada 1948 roku przybył bp Stanisław Adamski, aby poświęcić nowy kościół i przywitać obraz Matki Boskiej Fatimskiej.

²²⁷ Por. W. Łaszewski, *Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej w Zakopanem. Przewodnik*, Mielec 2007, s. 17.

²²⁸ Ksiądz kustosz Mirosław Drozdek SAC w słowie skierowanym do pielgrzymów oczekujących na przybycie do Sanktuarium Ojca Świętego Jana Pawła II na Krzeptówki w dniu 7 czerwca 1997 roku: „Pierwsi pallotyni przybyli na Krzeptówki w 1950 roku. Kiedy przemierzali ojczystą ziemię w poszukiwaniu miejsca dla Fatimskiej Pani, to wzgórze, zwane dziś „fatimskim”, okazało się życzliwe; przyjęło ich służbę... Rozpoczęła się pallotyńska posługa w Zakopanem. Z wiarą i nadzieją zasiewano na glebie serc tutejszych parafian ziarna orędzia fatimskiego; w ten sposób zapisywano pierwsze karty dzisiejszego Sanktuarium Fatimskiej Pani na Krzeptówkach”; słowo księdza Kustosza skierowane do pielgrzymów oczekujących na przybycie do Sanktuarium Ojca Świętego Jana Pawła II na Krzeptówki w dniu 7 czerwca 1997 roku, w: *Kościół to nie tylko budynek. Homilia Ojca Świętego Jana Pawła II na Krzeptówkach w dniu 7 czerwca 1997 r.*, Wydawnictwo Sióstr Loretanek, Warszawa 1997, s. 7.

Matki Bożej Fatimskiej, głoszone maryjne kazania i uczono ludzi wypełniać prośby Pani Fatimskiej²²⁹.

Początkowo Sanktuarium na Krzeptówkach nie miało nawet figury Matki Bożej Fatimskiej. W pierwszych latach ośrodkiem kultu był obraz przedstawiający objawienia Matki Bożej trzem pastuszkom z Fatimy²³⁰. Wraz z umieszczeniem obrazu rozpoczęła się praca duszpasterska związana z orędem fatimskim. Każdego roku w miesiącach objawień Matki Bożej Fatimskiej, od maja do października, w pierwszą niedzielę po 13 każdego miesiąca, organizowane są tzw. „dni fatimskie” W stałym programie tych uroczystości był pokutny Różaniec fatimski, Msza św. z kazaniem fatimskim oraz procesje różańcowe. Od początku uroczystości te gromadziły licznych pielgrzymów z miasta Zakopanego, okolicznych parafii Skalnego Podhala i pielgrzymów terenu Polski, związanych z tym miejscem i kultem fatimskim²³¹.

W 1961 roku biskup diecezji Leiria-Fatima przekazał ks. kard. Stefanowi Wyszyńskiemu dwie figury Matki Bożej Fatimskiej, aby pielgrzymowały po Europie położonej za „żelazną kurtyną”, gdzie żadna Madonna z Fatimy nie miała dostępu z racji panującego reżimu komunistycznego²³². Są różne wersje na temat tego, w jaki sposób ks. prowincjał Stanisław Czapla otrzymał figurę Matki Bożej Fatimskiej²³³. Według materiału znajdującego się w zapiskach osobistych *Pro memoria* Stefana Wyszyńskiego oraz kronice domu zakopiańskiego, ksiądz prymas, przekazując figurę Matki Bożej Fatimskiej ks. prowincjałowi Stanisławowi Czapli, miał wypowiedzieć następujące słowa: „Przekazuję figurę Matki Bożej Fatimskiej Księżom Pallotynom do Zakopanego, aby broniła Polski od Zachodu. Druga pozostaje na Bielanach w Warszawie, by broniła Polski od Wschodu”²³⁴. Kard. Stefan Wyszyński nie mógł spełnić życzenia biskupa diecezji Leiria-Fatima z racji panującego systemu politycznego. Figura stała w kaplicy księdza prymasa Stefana Wyszyńskiego, który czekał

²²⁹ Por. W. Łaszewski, *Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej w Zakopanem. Przewodnik*, dz. cyt., s. 17.

²³⁰ Por. tamże. Jak czytamy w Kronice domu w Zakopanem obraz ten został zawieszony 13 maja 1960 r.

²³¹ Por. *Duchowa droga Sanktuarium*, dz. cyt., s. 40–41.

²³² Por. *Duchowa droga Sanktuarium*, dz. cyt., s. 33; W. Łaszewski, *Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej w Zakopanem. Przewodnik*, dz. cyt., s. 17–18; M. Drozdek SAC, *Polska Fatima*, Mielec 2007, s. 8.

²³³ Por. W. Łaszewski, *Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej w Zakopanem. Przewodnik*, dz. cyt., s. 18.

²³⁴ Jest to opinia pani prof. Krystyny Czuby z Instytutu Prymasowskiego. Jest ona pewna tej notatki, choć nie potrafi wskazać na źródło pisane.

na jakiś znak Bożej Opatrzności. Stąd ks. prowincjał Stanisław Czapla zaczął się starać, aby tę figurę sprowadzić do ośrodka fatimskiego w Zakopanem na Krzeptówkach, i ją otrzymał²³⁵. Dnia 6 października 1961 roku znalazła się ona w Sanktuarium. Pięć dni później, w święto Macierzyństwa Maryi, figura została poświęcona przez biskupa Karola Wojtyłę, ówczesnego sufragana krakowskiego. Ksiądz Biskup przewodniczył też procesji różańcowej i wygłosił homilię, w której mówił o potrzebie stałego odmawiania Różańca, jako zadośćuczynienia za grzechy²³⁶.

Księża pallotyni postanowili, że figura wyruszy w pielgrzymkę po kraju, aby rozpowszechnić orędzie fatimskie i wzywać do modlitwy, pokuty i nawrócenia. Dzięki trosce ks. Stanisława Czapli utworzona została grupa gorliwych księży, zdecydowanych do podjęcia powziętej inicjatywy duszpasterskiej, która po odpowiednim przygotowaniu wyruszyła w teren, by głosić rekolekcje różańca fatimskiego, połączone z nawiedzeniem figury fatimskiej. Początkowo obejmowały one parafie diecezji tarnowskiej i sandomierskiej; później teren całej Polski²³⁷. Były to trzydniowe rekolekcje połączone z nawiedzeniem figury Matki Bożej Fatimskiej i całonocnym czuwaniem dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Całość wieńczył uroczysty *Akt Zawierzenia Parafii Niepokalanemu Sercu Maryi*, w nawiązaniu do oddania z 8 września 1946 roku. Rekolekcje kończyły się podjęciem świadomej decyzji odmawiania w rodzinach różańca za Kościół i Ojczyznę. Ich owocem były pierwsze zastępy członków *Krucjaty Różańca Rodzinnego*²³⁸. Rekolekcje takie prowadzono dwadzieścia siedem lat²³⁹.

Należy stwierdzić, że od dnia wyboru kard. Wojtyły na papieża, Sanktuarium na Krzeptówkach stało się jedynym miejscem w świecie, gdzie w ramach kultu Matki Bożej Fatimskiej modlono się nieustannie za Ojca Świętego. Nowy etap dziejów Sanktuarium na Krzeptówkach związany jest z 13 maja 1981 roku, z dniem zamachu na życie Papieża na Placu św. Piotra. Tego dnia

²³⁵ Por. *Duchowa droga Sanktuarium*, dz. cyt., s. 33; M. Drozdek SAC, *Polska Fatima*, dz. cyt., s. 9.

²³⁶ Por. tamże, s. 33–34.

²³⁷ Por. M. Drozdek SAC, *Polska Fatima*, dz. cyt., s. 9.

²³⁸ Por. tamże.

²³⁹ Por. W. Łaszewski, *Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej w Zakopanem. Przewodnik*, dz. cyt., s. 18; *Duchowa droga Sanktuarium*, dz. cyt., s. 33; *Słowo księdza Kustosza...*, art. cyt., s. 8.; *Duchowa droga Sanktuarium*, dz. cyt., s. 45–47. Do grupy tych maryjnych kaznodziei należeli pallotyni: ks. Stanisław Czapla, ks. Stanisław Kuraciński, ks. Józef Krzewski i ks. Józef Kołodziejczyk. W późniejszym czasie włączyli się inni pallotyni, m.in. ks. Stanisław Jojczyk i ks. Józef Stecz. Por. *Duchowa droga Sanktuarium*, dz. cyt., s. 40 i 47; Por. M. Drozdek, W. Łaszewski, *Różaniec w rodzinach. Krucjata Różańca Rodzinnego w Polsce*, Wydawnictwo Sióstr Loretanek, Warszawa 1997, s. 37.

narodziła się idea budowy świątyni-wotum. W Sanktuarium rozpoczęła się nieustanna modlitwa w intencji zdrowia Ojca Świętego. Czas pobytu Jana Pawła II w Klinice Gemelli był czasem budowania „duchowego mostu” pomiędzy Sanktuarium a Kliniką Gemelli. Wtedy też 13 maja 1981 roku, między godziną 20.00 a 21.00, została podjęta przez kustosza Sanktuarium, ks. Mirosława Drozdka, decyzja: „Jeżeli Bóg uratuje życie Jana Pawła II, to na tym miejscu wybudujemy kościół (wotum) dziękczynienia za uratowanie życia Najwyższego Pasterza”²⁴⁰. Świątynia powstawała najpierw w sercach wiernych z modlitwy za Papieża, z troski o jego życie i ofiar składanych w jego intencji. Kiedy zawieziono do Rzymu makietę świątyni i złożono ją u stóp Ojca Świętego, prosząc o jego błogosławieństwo, Papież położył dłoń na makiecie i uczynił znak krzyża. Dlatego, mimo wielu trudności, kościół został wybudowany w ciągu pięciu lat²⁴¹. Stało się to możliwe dzięki modlitwie, współpracy wielu parafian i dobroczyńców z kraju i zagranicy²⁴².

Dnia 21 października 1987 roku, Ojciec Święty Jan Paweł II dokonał w Rzymie na Placu św. Piotra koronacji figury Matki Bożej Fatimskiej w obecności kustosza Sanktuarium, ks. Mirosława Drozdka, prowincjała pallotynów ks. Czesława Parzyszka i przedstawicieli górali. Nałożona korona na głowie Matki Najświętszej miała – jak powiedział Papież – stanowić „przypomnienie tego, co Matka Boża uczyniła dla swego ludu”²⁴³. Warto zwrócić uwagę na szczególności tejże koronacji. Dokument potwierdzający fakt koronacji z pieczęcią i podpisem Papieża, widnieje z datą 22 października 1987 roku. Jak stwierdził ks. Stanisław Dziwisz, Ojciec Święty, kiedy wieczorem 21 października zapoznał się z dokumentami, specjalnie wpisał do księgi datę następnego dnia, 22

²⁴⁰ Por. W. Łaszewski, *Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej w Zakopanem. Przewodnik*, dz. cyt., s. 20; M. Drozdek SAC, *Polska Fatima*, dz. cyt., s. 10.

Idea ta została przyjęta przez Radę Prowincjalną Księży Pallotynów w kwietniu 1987 roku wraz z zobowiązaniem, aby pontyfikat Jana Pawła II związać z sanktuarium na Krzeptówkach. Por. *Duchowa droga Sanktuarium*, dz. cyt., s. 35.

²⁴¹ Trudności budowy opisuje budowniczy tej świątyni. Por. M. Drozdek SAC, *Polska Fatima*, dz. cyt., s. 10.

²⁴² O szczegółach budowy tego Sanktuarium w szczegółach opowiada w jednym z wywiadów kustosz i budowniczy Sanktuarium ks. Mirosław Drozdek. Zob. W. Łaszewski, *Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej w Zakopanem. Przewodnik*, dz. cyt., s. 20–21.

²⁴³ Por. *Duchowa droga Sanktuarium*, dz. cyt., s. 35; W. Łaszewski, *Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej w Zakopanem. Przewodnik*, dz. cyt., s. 18; M. Drozdek SAC, *Polska Fatima*, dz. cyt., s. 9.

Figura ukoronowana przez Jana Pawła II stoi w tzw. starej kaplicy, która jest dla pielgrzymów ulubionym miejscem cichej modlitwy w bezpośrednim spotkaniu z Matką Najświętszą. Zob. *Duchowa droga Sanktuarium*, dz. cyt., s. 35.

października. Chciał w ten sposób związać ceremonię ukoronowania Matki Bożej Fatimskiej na Krzeptówkach w Zakopanem z datą objęcia przez siebie Stolicy Apostolskiej, która miała miejsce w niedzielę 22 października 1978 roku. Ta zamierzona zmiana daty, jak stwierdzał ks. kustosz Mirosław Drozdek, nadaje uroczystościom koronacji figury wymowę szczególną. „Powstała jedyna w swoim rodzaju więź pomiędzy posługą Następcy św. Piotra a Sanktuarium – miejscem nieustannej modlitwy w jego intencji”²⁴⁴.

Jan Paweł II bardzo pragnął nawiedzić nowo wybudowaną świątynię. Przybył 7 czerwca 1997 roku w liturgiczne wspomnienie Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny, by dokonać uroczystego poświęcenia, czyli konsekracji świątyni, i osobiście podziękować za modlitwy w jego intencji²⁴⁵. W homilii konsekracyjnej powiedział Papież, że „Wasze sanktuarium na Krzeptówkach jest mi w najszczególniejszy sposób bliskie i drogie. Czcicie w nim figurę Matki Bożej Fatimskiej. Z historią tego sanktuarium łączy się wydarzenie, które miało miejsce na Placu św. Piotra 13 maja 1981 roku... Wiem, że gromadziliście się w waszych kościołach parafialnych, a także w kaplicy Matki Bożej Fatimskiej na Krzeptówkach, aby odmawiać różaniec prosząc o zdrowie i siły dla mnie... Wtedy też narodził się plan wybudowania na tym miejscu, u podnóża Giewontu, sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej jako wotum wdzięczności za uratowanie mojego życia. Wiem, że to sanktuarium, które dziś mogę konsekrować, wznosiło wiele serc zjednoczonych pracą, ofiarą i miłością do Papieża. Trudno o tym mówić bez wzruszenia... Przybyłem do was, aby wam podziękować za waszą dobroć, pamięć i modlitwę, która trwa tu nadal”²⁴⁶.

Po konsekracji Sanktuarium na Krzeptówkach nabrało nowego rytmu i nowego wymiaru. Zwiększyła się liczba pielgrzymów, ale jednocześnie powstawały coraz to nowe nabożeństwa i rozszerzało się oddziaływanie Sanktuarium nie tylko na ziemię polską, ale przede wszystkim na sąsiednie kraje pobratymcze i nie tylko. Odtąd kustosz Sanktuarium i duszpasterze z nim związani mieli świadomość większej odpowiedzialności modlitewnej za Kościół, Ojca Świętego, za Kościół w Polsce, w Europie i na świecie²⁴⁷.

²⁴⁴ *Duchowa droga Sanktuarium*, dz. cyt., s. 35.

²⁴⁵ Atmosferę tego poświęcenia opisuje kustosz tego Sanktuarium. Por. M. Drozdek SAC, *Polska Fatima*, dz. cyt., s. 11.

²⁴⁶ *Kościół to nie tylko budynek. Homilia Ojca Świętego Jana Pawła II na Krzeptówkach w dniu 7 czerwca 1997 r.*, dz. cyt., s. 25–27; M. Drozdek SAC, Cz. Ryszka, *Z Polskiej Fatimy*, dz. cyt., s. 185; M. Drozdek SAC, *Polska Fatima*, dz. cyt., s. 11.

²⁴⁷ Por. M. Drozdek SAC, *Polska Fatima*, dz. cyt., s. 13–14.

III. FORMY ODDZIAŁYWANIA SANKTUARIUM

Sanktuarium na Krzeptówkach na różne sposoby oddziaływało i nadal oddziaływuje nie tylko na rozwój kultu fatimskiego w Polsce, ale na kraje sąsiednie i tam gdzie pracują polscy pallotyni. Należy wymienić najważniejsze z nich.

1. Nieustanna modlitwa za Ojca Świętego i Kościół

O Sanktuarium fatimskim na Krzeptówkach mówią pielgrzymi, że jest „papieskim Sanktuarium maryjnym”²⁴⁸. Już sam wystrój zewnętrzny i wewnętrzny wzywa do modlitwy za Papieża. Wchodząc do świątyni, obok wielu innych, znajdujemy tablicę, która zawiera słowa Jana Pawła II wywiedzione do rodaków 22 października 1978 roku: „Proszę was – bądźcie ze mną. Módlcie się za mnie” Tablica ta, jak również wystrój świątyni, zwłaszcza treść witraży, wprowadza w klimat pracy duszpasterskiej, prowadzonej w sanktuarium. Słowa Ojca Świętego zostały przyjęte jako „papieski testament”, zobowiązujący do jego codziennego wypełniania²⁴⁹.

Przede wszystkim podczas codziennej południowej Mszy świętej, będącej darem Sanktuarium dla każdorazowego Następcy Świętego Piotra, już na jej początku, odmawiany jest Anioł Pański w intencji Papieża, gdyż Jan Paweł II prosił: „kiedykolwiek będziecie odmawiać tę modlitwę, módlcie się za papieża” Ta modlitwa w sanktuarium jest stałą modlitwą za każdego papieża: za Jana Pawła II, za Benedykta XVI, a obecnie za papieża Franciszka. „Złotą Księgę” Sanktuarium wypełniają zapewnienia pielgrzymów o przyrzeczonej modlitwie w intencji Ojca Świętego²⁵⁰.

Szczególną modlitwą za papieża w zakopiańskim Sanktuarium jest także codzienna modlitwa różańcowa. Teren okalający sanktuarium przypomina różaniec – w przeszła ogrodzenia wkomponowane są dziesiątki różańca, aby przypominały tę modlitwę, o którą prosiła Matka Boża w Fatimie. Jan Paweł II powiedział, że „Różaniec jest moją ulubioną modlitwą” Również każdy pielgrzym, wchodząc do świątyni, czyta duży napis widniejący w prezbiterium – tj. apel Fatimskiej Pani: „Odmawiajcie codziennie różaniec” W Sanktuarium

²⁴⁸ M. Drozdek SAC, Cz. Ryszka, *Z Polskiej Fatimy*, dz. cyt., s. 211.

²⁴⁹ Całościowy opis modlitwy za Ojca Świętego w Sanktuarium znajdziemy w wydanej drukiem pozycji: *Żywe Wotum. Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej w Zakopanem miejsce nieustannej modlitwy za Ojca Świętego*, oprac. zespół pod kierunkiem ks. M. Drozdka, Wydawnictwo Sióstr Loretanek, Warszawa 1997.

²⁵⁰ Por. tamże, s. 15–20.

codziennie przed wieczorną Eucharystią odmawiany jest różaniec. Po zamachu na Jana Pawła II Sanktuarium organizuje 100-dniowy „szturm modlitwy różańcowej” o zdrowie Ojca Świętego. Można dodać, że papieski i różańcowy wymiar Krzeptówek stał się jeszcze bardziej wyraźny po 7 czerwca 1997 roku, po papieskiej konsekracji świątyni. Sam papież powiedział: „Wasze sanktuarium na Krzeptówkach jest mi w najszczególniejszy sposób bliskie i drogie” W ten sposób sam Ojciec Święty wpisał do istoty Sanktuarium na Krzeptówkach ślub wierności modlitwie różańcowej²⁵¹.

Warto podkreślić częste kontakty kustosza Sanktuarium z Papieżem Janem Pawłem II i Stolicą Apostolską: audiencje u Ojca Świętego, przedświąteczne spotkania w Watykanie, informacje o szturmach modlitewnych w intencji Ojca Świętego, pielgrzymki mieszkańców Zakopanego do Rzymu, wizyty i obecność gości z Watykanu na uroczystościach fatimskich w Sanktuarium.

Z chwilą odejścia Jana Pawła do „Domu Ojca” w Sanktuarium rozpoczęła się modlitwa dziękczynna za Jego życie i pontyfikat oraz utrwalanie tego, co pozostawił Jan Paweł II jako „dar i zadanie” Rozpoczęła się też nieustanna modlitwa o Jego kanonizację. Kustosz Sanktuarium, ks. Mirosław Drozdek, stwierdził, że żywe Krzeptówki to ludzie, ich codzienna wierność, praca, służba oraz wielkie rycerskie serca, które tworzą dalszą historię. Dźwigali i dźwigają krzyż wielkiej odpowiedzialności za Sanktuarium na Krzeptówkach²⁵².

2. Nabożeństwa fatimskie

Ważną formą szerzenia kultu fatimskiego są comiesięczne nabożeństwa fatimskie na Krzeptówkach, połączone z procesją światła do Parku Fatimskiego i wieczornymi „rozmowami niedokończonymi” w Radiu Maryja na tematy związane z objawieniami fatimskimi. Nabożeństwa te odbywają się z udziałem licznych pielgrzymów przybywających z różnych stron Polski i zza granicy. Na treść nabożeństwa składa się modlitwa różańcowa, Msza św. z kazaniem nawiązującym do liturgii słowa tego dnia i treści objawień fatimskich. Po Mszy św. wszyscy udają się w procesji ze świecami do Parku Fatimskiego i wracają do świątyni. Nabożeństwo kończy Apel Jasnogórski. Szczególnie należy podkreślić krzewienie nabożeństwa pierwszych sobót miesiąca.

Nie można pominąć procesji ulicami Zakopanego – „w duchowej jedności z Ojcem Świętym i w Jego intencji” Wyrusza ona z Sanktuarium na

²⁵¹ Por. M. Drozdek SAC, Cz. Ryszka, *Z Polskiej Fatimy*, dz. cyt., s. 216–218.

²⁵² Por. M. Drozdek SAC, *Polska Fatima*, dz. cyt., s. 14.

Krzeptówkach przy paradzie konnej i modlitwie różańcowej odmawianej przez kapłanów, siostry zakonne i liczny lud wierny. Zatrzymuje się ona w kościele Świętej Rodziny i dalej podąża do świątyni Świętego Krzyża. Po błogosławieństwie jej uczestnicy różnymi drogami powracają do swoich domów. Wielu turystów obecnych w tym czasie w Zakopanem włącza się na różny sposób w ten procesyjny pochód. Procesje te odbywają się w maju i październiku każdego miesiąca. Należy dodać, że uroczystości fatimskie były transmitowane przez Telewizję Trwam (50 razy), Telewizję Polonia, Radio Maryja czy radiostacje miejscowe.

Do szerzenia nabożeństw fatimskich w całej Polsce przyczyniła się bardzo peregrynacja figury Pani Fatimskiej w wybranych parafiach każdej diecezji, od 14 października 1995 roku do 11 października 1996 roku. Biskup diecezji Leiria-Fatima zaproponował kard. Józefowi Glempowi przeprowadzenie w Polsce tej peregrynacji. Organizację peregrynacji biskupi polscy zlecieli Księżom Pallotynom. Całością tego przedsięwzięcia zajął się Sekretariat Misyjny, na czele z jego sekretarzem, ks. Stanisławem Kuracińskim²⁵³. Peregrynacja wydała błogosławione owoce i przyczyniła się do rozszerzenia nabożeństw fatimskich w poszczególnych diecezjach.

3. Animacja świeckich przez fatimskie ruchy: Krucjatę Różańca Rodzinnego, Apostolat Rodzin Fatimskich, Białą Armię, Krucjatę Modlitewną w intencji Kościoła i Ojca Świętego

Krucjaty różańcowe mają długą historię. Kościół zwoływał je w obliczu poważnych zagrożeń wiary i kultury chrześcijańskiej. Czasy nowożytne to okres powstawania i rozwoju wielu zagrożeń: komunizmu, liberalizmu, konsumpcjonizmu – modernizmu, ponowoczesności. Stąd wielu ludzi, widząc przeróżne zagrożenia, zwłaszcza te dotyczące rodziny, włącza się w modlitwę różańcową, widząc w niej nadzieję ocalenia wiary²⁵⁴. Niebezpieczeństwo dla rodziny widział m.in. amerykański kapłan, o. Patryk Peyton. Zrozumiał, że „wielkie problemy rodziny – alkoholizm, przerywanie ciąży, samobójstwa, narkotyki, rozwody, młodociani przestępcy, terror, okrucieństwo i korupcja – tworzą głód

²⁵³ Sekretariat przygotował samochód-kaplicę. Kierowcą był brat pallotyn, a księża pallotylni stali się kustoszami tejże figury przez wszystkie diecezje. Por. B. Sawicka, *Z kart historii Sekretariatu Misyjnego: Fatima*, „Miejsca Święta”, Kwartalnik Pallotyńskiego Sekretariatu Misyjnego i Pomostu Prowincji Chrystusa Króla, 106-2(2017), s. 13.

²⁵⁴ Por. M. Drozdek, W. Łaszewski, *Różaniec w rodzinach. Krucjata Różańca Rodzinnego w Polsce*, dz. cyt., s. 7.

duchowy. Środkiem zaradczym jest przede wszystkim modlitwa i to modlitwa wspólna, modlitwa różańcowa. W ten sposób stał się założycielem Krucjaty Różańca Rodzinnego²⁵⁵. O. Patryk Peyton zmarł w 1992 roku.

Przeszczepienie idei Krucjaty Różańca Rodzinnego do Polski jest dziełem Księża Pallotynów. Ks. Stanisław Czapla miał brata w Stanach Zjednoczonych i od niego otrzymał materiały duszpasterskie o. Patryka. Wcielił je najpierw we własne życie, potem w życie wspólnoty w Zakopanem, wreszcie zaczął zabiegać o rozpowszechnianie ich po Polsce. Służyły temu rekolekcje różańcowe, prowadzone przez wspomnianą, specjalnie przygotowaną grupę księży pallotynów. W ten sposób ośrodkiem Krucjaty Różańca Rodzinnego w Polsce stało się Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej na Krzeptówkach.

Od daty koronacji figury Matki Boskiej Fatimskiej w Rzymie, Krucjata Różańca Rodzinnego w Polsce wkroczyła w nową fazę. Pozostając zakorzeniona w ruchu o. Patryka, nabrała charakteru ruchu Jana Pawła II, wszak obu mężów Kościoła łączyła ta sama troska – ratowanie świata i rodziny poprzez modlitwę różańcową²⁵⁶. Sanktuarium na Krzeptówkach podjęło szereg inicjatyw, by dotrzeć do najszerzych kręgów społeczeństwa polskiego i pozyskać dla Krucjaty jak największą liczbę czcicieli Pani Fatimskiej. Służyły temu m.in. opracowane dyplomiki Krucjaty, które rozprowadzane były przez pielgrzymów w całym kraju. Ważną rolę odgrywali „zelatorzy Krucjaty Różańca Rodzinnego”, prowadzący działalność na terenie poszczególnych parafii i pozostający w kontakcie z ośrodkiem na Krzeptówkach²⁵⁷.

Szczególną formą kultu fatimskiego jest „dziecięca Krucjata modlitwy różańcowej”, dla której wzorem są Fatimskie Dzieci. Inicjatywa, zainspirowana bezpośrednio *Listem* Jana Pawła, nie była jedyną formą zaangażowania dzieci w apostołat różańcowy. Sanktuarium na Krzeptówkach skorzystało z dzieł powstałych i realizowanych w Stanach Zjednoczonych. Pierwszą inspiracją była *Biała Armia* – ruch odpowiadający oczekiwaniom dzieci, które okazały się bardzo chłonne na treści fatimskie²⁵⁸. Zdecydowano, aby ruch ten rozszerzyć na całą Polskę, opracowując konieczne materiały do pracy w parafiach²⁵⁹.

²⁵⁵ Por. tamże, s. 14–15.

²⁵⁶ Por. tamże, s. 41.

²⁵⁷ Na początku 1997 roku Krucjata obejmowała już wszystkie diecezje w Polsce, a do tego czasu rozdano 1,5 mln dyplomików (tamże, s. 43).

²⁵⁸ Całościowy opis ruchu fatimskiego dla dzieci znajdziemy w wydanej drukiem pozycji: *Biała Armia. Apostolat fatimski dla dzieci*, oprac. zespół pod kierunkiem ks. M. Drozdka, Wydawnictwo Sióstr Loretanek, Warszawa 1996; *Żywe Wotum. Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej w Zakopanem miejsce nieustannej modlitwy za Ojca Świętego*, dz. cyt., s. 10.

²⁵⁹ Por. tamże, s. 45–46. Całościowy opis tego ruchu fatimskiego znajdziemy w wydanej

4. Seria wydawnicza „Biblioteka Fatimska”

Mając na uwadze dobro duchowe, wypływające z treści orędzia fatimskiego, Sanktuarium podejmuje szereg inicjatyw, celem szerokiej popularyzacji tego orędzia w Polsce. Z inicjatywy kustosa Sanktuarium Fatimskiego na Krzeptówkach zrodziła się idea Biblioteki Fatimskiej. Działalność wydawnicza obejmuje pozycje książkowe (ponad pięćdziesiąt), albumy poświęcone konkretnym wydarzeniom czy też obrazujące sanktuaria i spotkania z Ojcem Świętym, coroczne biuletyny fatimskie, foldery dla pielgrzymów, pomoce duszpasterskie do prowadzenia nabożeństw pierwszych sobót miesiąca oraz inne materiały powstałe w trosce o właściwy rozwój kultu fatimskiego²⁶⁰.

Na użytek pielgrzymów przybywających do Sanktuarium wydaje się broszury dotyczące nabożeństw fatimskich, fatimskiego zawierzenia Matce Bożej, foldery, plakaty czy różne informacje dla pielgrzymów, związane z objawieniem Pani Fatimskiej. Oddzielna sprawa to opracowania Sekretariatu Fatimskiego związane z przygotowaniem do obchodów 100-lecia objawień fatimskich (Wielka Nowenna). Wymienione pozycje to fachowa literatura fatimska, która kształtuje duchowość fatimską i jest konkretną pomocą duszpasterską dla księży prowadzących nabożeństwa fatimskie w swoich parafiach.

Sanktuarium współpracuje z wieloma wydawnictwami. Należą do nich m.in.: Katolicka Agencja Informacyjna, Słowo Katolickie, Echo spod Giewontu, Źródło, Nasz Dziennik, Niedziela, Gość Niedzielny, W drodze, Różaniec, Echo z Fatimy oraz z pallotyńskim Apostolicum i Pallottinum. Współpracuje także z różnymi mediami katolickimi w kraju i za granicą. W tym miejscu nie można zapomnieć o wystawach przenośnych: „Jan Paweł II”, „Fatimskie zamyślenia” czy „Różaniec fatimski”, które były dostępne w różnych miejscach²⁶¹.

5. Kongresy fatimskie w Sanktuarium

Kongresy fatimskie są prowadzone w Sanktuarium z udziałem teologów polskich, ale również uczestniczą w nich przedstawiciele i prelegenci o światowej

drukiem pozycji: ks. Robert Fox, *Wskazania Apostolaty Rodzin Fatimskich*, Wydawnictwo Sióstr Loretanek, Warszawa 1997; Prymas Polski kard. Józef Glemp podczas odwiedzin Zakopanego 19 stycznia 1995 roku w przedstawionym mu podręczniku napisał: „Księżom Pallotyonom z Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej – podejmującym Krucjatę Różańca Rodzinnego, z serca błogosławię” Tamże, s. 48.

²⁶⁰ Por. *Wkład Sanktuarium Fatimskiego na Krzeptówkach w rozwój kultu fatimskiego w Polsce i poza jego granicami*, Zakopane [b.r.w.], s. 1–3.

²⁶¹ Por. tamże, s. 6.

sławie, m.in.: o. Robert Fox z USA, o. Robertson z Anglii, dr Treiber z Regensburga (RFN), o. Clemens z Austrii czy inni jeszcze prelegenci ze Szwajcarii, Czech, Litwy itp.²⁶². Kongresy te były organizowane w latach 1990–1998. Celem kongresów fatimskich było m.in.: pogłębienie treści orędzia fatimskiego, modlitewna adaptacja dokumentów Ojca Świętego odnośnie do spraw rodziny oraz wzmożona modlitwa za uratowane życie Jana Pawła II (13 maja 1981 roku)²⁶³.

Gdy chodzi o ich treść, to były one poświęcone takim tematom jak: *Duchowe odrodzenie rodzin przez różaniec* (1990); *Różaniec – drogą do zwycięstwa* (1991); *Fatima – orędzie pokoju* (1992); *Fatima i przemiany w Europie środkowo-wschodniej* (1993); *W światłach Fatimy – nowa ewangelizacja* (1994); *W światłach Fatimy – nowa ewangelizacja c.d.* (1995); *Wokół trzeciej Tajemnicy Fatimskiej* (1996); *Różaniec w służbie Stolicy Apostolskiej i Ojca Świętego* (1997); *Międzynarodowe Krucjaty Różańcowe* (1998). Ksiądz kustosz brał udział w Kongresach Międzynarodowych: w Eichstätt (RFN – 1985 roku), w Fatimie (w 1992 roku), w Altötting (1993 rok), w Aleksandrii (USA – w 1994 roku); w Kongresie Przyjaciół Fatimy – Niemcy (w 1995 roku), w Kongresie Międzynarodowym w Fatimie (w 1996 roku), w Europejskim Spotkaniu Przyjaciół Fatimy (w Győr na Węgrzech w 1997 roku). Przeprowadzono także szereg kursów, rekolekcji dla księży w diecezjach, w celu umiejętności prowadzenia nabożeństw fatimskich w parafiach²⁶⁴. Obecny Międzynarodowy Kongres na Krzeptówkach (13–17 września 2017 roku), staraniem obecnego kustosza, ks. Mariana Muchy, otwiera nowy ich wymiar.

6. Sekretariat Fatimski

Dzięki staraniom ks. kustosza Mirosława Drozdka, dekretem ks. prowincjała Czesława Parzyszka z 3 grudnia 1966 roku został ustanowiony Sekretariat Fatimski. Dekretem z 29 kwietnia 1999 roku zostali powołani członkowie Sekretariatu: pallotyni i ludzie świeccy²⁶⁵. Został zatwierdzony też jego statut. Dyrektor Sekretariatu rozpoczął systematycznie przysyłać do Zarządu Prowincjalnego sprawozdania ze swej dynamicznej działalności.

²⁶² Por. *Wkład Sanktuarium Fatimskiego na Krzeptówkach w rozwój kultu fatimskiego w Polsce i poza jego granicami*, art. cyt., s. 3.

²⁶³ Por. *Kongresy różańcowe w Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej na Krzeptówkach w Zakopanem*, Zakopane [b.r.w.], s. 2.

²⁶⁴ Por. tamże, s. 4.

²⁶⁵ Dyrektorem został ks. kustosz Mirosław Drozdek. Członkami Sekretariatu zostali: ks. Krzysztof Czapla, ks. Paweł Biskup, p. Wincenty Łaszewski, p. Bogusława Kadłub jako sekretarka.

Dla zobrazowania warto przytoczyć treść sprawozdania za okres od 1 stycznia 2001 roku do 30 października 2003 roku. W minionym okresie w katolickiej prasie ukazało się około 80 artykułów o tematyce fatimskiej, nagrano 29 programów telewizyjnych, wydano 50 tys. egzemplarzy „Biuletynu Fatimskiego”, ukazały się różnego rodzaju opracowania, przeprowadzono szereg rekolekcji o tematyce fatimskiej, poświęcono sztandar „Krucjaty Różańca Rodzinnego” i ołtarze błogosławionych Hiacynty i Franciszka, uporządkowano dokumentację fatimską, w „Roku Różańca” przekazano pielgrzymom 100 tysięcy różańców i 30 tysięcy „Listów o różańcu” Utworzono też plan pracy na najbliższe lata²⁶⁶. Po śmierci ks. M. Drozdka dyrektorem Sekretariatu Fatimskiego został ks. Krzysztof Czapla, wiernie kontynuujący rozpoczęte prace. Legitymacją pracy Sekretariatu Fatimskiego pozostaje stały kontakt z Sanktuarium Matki Bożej w Fatimie i ze Światowym Apostolatem Fatimskim oraz błogosławieństwo Kościoła.

7. Wielka Nowenna Fatimska (2009–2017)

Ks. Mirosław Drozdek odszedł do Pana 25 maja 2007, w roku wielkich wydarzeń: setnej rocznicy przybycia Pallotynów na ziemię polskie, 90. rocznicy Fatimskich Objawień, 20. rocznicy koronacji figury Matki Bożej z Krzeptówek, 10. rocznicy konsekracji Sanktuarium przez Jana Pawła II. Jeszcze za życia planował szczególne duchowe przygotowanie do obchodów setnej rocznicy objawień fatimskich – Wielkiej Nowenny Fatimskiej.

Po jego śmierci realizację idei Wielkiej Nowenny Fatimskiej przeprowadził z wielkim zaangażowaniem ks. Krzysztof Czapla SAC. Przygotowywał materiały na kolejne lata Wielkiej Nowenny Fatimskiej, przeprowadził szereg rekolekcji, prelekcji czy spotkań duszpasterzy fatimskich. Przez ostatnie lata stawiał sobie dwa główne zadania: szerzenie nabożeństwa pierwszych sobót oraz organizację Wielkiej Nowenny Fatimskiej przed setną rocznicą objawień w 2017 roku²⁶⁷

Poszczególne lata zostały podzielone według najważniejszych treści orędzia fatimskiego, wyznaczających drogę współczesnemu światu. Co roku postanowiono rozważać naglący apel, jaki przez Serce Maryi Bóg kieruje ku nam. Oto tematy Nowenny:

²⁶⁶ Por. *Sprawozdanie do Przełożonego Prowincji Chrystusa Króla, ks. dra Czesława Parzyszka SAC z dnia 30 grudnia 2003 roku*, Archiwum Prowincji Chrystusa Króla w Warszawie.

²⁶⁷ Por. K. Czapla, *Sekretariat Fatimski. Polski wkład w propagowanie orędzia Fatimskiego w świecie*, „Miejsca Święte” 3 (2009), s. 16.

- rok 2009: *Pewni zwycięstwa. Konfrontacja z cywilizacją śmierci;*
rok 2010: *Bezpieczni na krawędzi czasu. Zawsze przy Maryi;*
rok 2011: *Więcej niż doczesność. Jest niebo, jest piekło, jest czyściec;*
rok 2012: *Nie żyjemy dla siebie. Wynagrodzenie za grzechy świata;*
rok 2013: *Eucharystyczny klucz. Cud nad cudami, który zmienia wszystko;*
rok 2014: *Zapraszani do nieba. Jednak różaniec, szkaplerz, sznur pokutny;*
rok 2015: *Potęga rodziny. Domowy Kościół, którego nie przemogą bramy piekła;*
rok 2016: *Bóg jest miłosierny. Ostatnie słowo należy do Boga, który jest Miłością;*
rok 2017: *Droga przez serce. Przymierze serc Jezusa, Maryi, naszych.*

8. Uroczyste poświęcenie Polski Niepokalanemu Sercu Maryi (6 czerwca 2017)

Obchody stulecia objawień fatimskich stanowią ważne wydarzenie w życiu religijnym katolików. Przygotowywano się do tej uroczystości poprzez Wielką Nowennę Fatimską (2009–2017). Pasterze Kościoła w Polsce – jak wyżej wspomniano – obecni na 375. Zebraniu Plenarnym KEP w Warszawie 14 marca 2017 roku wystosowali specjalny list z okazji setnej rocznicy objawień fatimskich. Przypomnieli w nim istotę przesłania fatimskiego.

W dzieło odczytywania przesłania orędzia z Fatimy włączali się wszyscy kolejni papieże, dostrzegając w nim wyraz Bożego miłosierdzia dla ratowania świata. Jan Paweł II, ocalony z zamachu za przyczyną Pani Fatimskiej, 25 marca 1984 roku dokonał *Aktu poświęcenia świata Niepokalanemu Sercu Maryi*, obejmując nim szczególnie „tych ludzi i te narody, które tego najbardziej potrzebują”. Benedykt XVI, najbliższy współpracownik św. Jana Pawła II, podczas pielgrzymki do Fatimy 13 maja 2010 roku stwierdził, że „łudziłby się ten, kto by sądził, że misja Fatimy została zakończona”. Dlatego akcentował z całą mocą, że orędzie z Fatimy powinno być podjęte przez każdego wyznawcę Chrystusa. Papież Franciszek podczas uroczystości jubileuszowych, upamiętniających setną rocznicę objawień fatimskich, 13 maja 2017 r. kanonizował Franciszka i Hiacyntę.

Episkopat Polski, nawiązując do historycznego *Aktu poświęcenia naszej ojczyzny Niepokalanemu Sercu Maryi* z 8 września 1946 roku na Jasnej Górze pod przewodnictwem kard. Augusta Hlonda, prymasa Polski, wzorując się na tamtym epokowym wydarzeniu, postanowił, że w jubileuszowym roku setnej rocznicy objawień, 6 czerwca 2017 roku, podczas zebrania plenarnego zostanie odnowiony *Akt poświęcenia*. Nastąpiło to w pallotyńskim Sanktuarium na

Krzeptówkach, zwanym potocznie „Polską Fatimą”. Akt ten następnie zostanie ponowiony w każdej diecezji, parafii i rodzinie w święto Narodzenia Matki Bożej, 8 września 2017 roku²⁶⁸. Jest to zasługa obecnego, dynamicznie działającego, ks. Mariana Muchy.

Dnia 6 czerwca 2017 roku w pallotyńskim Sanktuarium na Krzeptówkach, podczas uroczystej Mszy św., abp Stanisław Gądecki, przewodniczący Episkopatu Polski, odmówił uroczyste *Akt poświęcenia naszej ojczyzny Niepokalanemu Sercu Maryi*. We Mszy św. uczestniczyli: Episkopat Polski, prezydent Andrzej Duda, premier Beata Szydło, parlamentarzyści, pallotyni z obydwu polskich prowincji na czele z przełożonymi wyższymi, kapłani diecezjalni i zakonni, siostry i bracia zakonni, alumni Ołtarzewskiego Seminarium z ich przełożonymi i profesorami oraz liczni czciciele Matki Bożej Fatimskiej z całej Polski i zza granicy. Kazanie wygłosił Virgilio do Nascimento Antunes, biskup Coimbry. Była to niepowtarzalna uroczystość²⁶⁹.

IV. LIDERZY PALLOTYŃSCY RUCHU FATIMSKIEGO W POLSCE

Nie można zapomnieć o pallotyńskich liderach ruchu fatimskiego w Polsce. Na pierwszym miejscu trzeba tu wspomnieć ks. Leona Cieślaka, potem ks. Stanisława Czaplę, przełożonego prowincjalnego w latach 1947–1959, ks. Edmunda Boniewiczza, ks. Stanisława Kuracińskiego oraz ks. Mirosława Drozdka oraz obecnego kustosa, ks. Mariana Muchę²⁷⁰.

²⁶⁸ Por. *List Episkopatu Polski z okazji setnej rocznicy objawień fatimskich z 14 marca 2017 roku*.

²⁶⁹ Gospodarzami byli księża pallotyni. Należy podkreślić ogromne zaangażowanie księży pracujących w Sanktuarium.

Natomiast nie do opisanja jest postawa kustosa Sanktuarium, ks. dra Mariana Muchy. To on od wielu lat zabiegał od lat, by ta uroczystość odbyła się w Sanktuarium na Krzeptówkach, był łącznikiem między Przewodniczącym Episkopatu, ks. abpem Stanisławem Gądeckim, metropolitą krakowskim i przełożonymi wyższymi Księży Pallotynów. On też organizował wszelkie zabezpieczenia, sprawy związane z posiłkami dla uczestników uroczystości. Wymagało to niemało trudu i poświęcenia.

²⁷⁰ Por. S. Tylus, *Leksykon polskich pallotynów (1915–2012)*, Ząbki 2013. Pomocą służyły również materiały Sekretariatu Matki Bożej Fatimskiej w Zakopanem oraz Archiwum Prowincji Chrystusa Króla w Warszawie.

Potrzeba jednak przypomnieć o wkładzie w rozwój kultu fatimskiego takich pallotynów jak: ks. Stanisław Kuraciński, ks. Józef Kołodziejczyk, ks. Józef Stecz, ks. Józef Krzeski, ks. Stanisław Piaskowy, ks. Stanisław Jojczyk i ks. Stanisław Wojtyła. Trudno też nie wspomnieć zmarłego niedawno a propagującego orędzie fatimskie niemal do ostatnich dni ks. Feliksa Folejewskiego i wielu innych.

1. **Ks. Leon Cieślak**, urodzony w roku 1914, zmarły tragicznie w roku 1953. Student psychologii i pedagogiki na tajnych kompletach UW, zakończonych stacjonarnymi studiami na UJ, duszpasterz inteligencji, nauczycieli i młodzieży w Krakowie, Poznaniu i Częstochowie. To on miał być inicjatorem powstania ośrodka Miłosierdzia Bożego w Częstochowie. W 1952 roku został mistrzem nowicjatu i na tym stanowisku zastała go śmierć w nurtach Wisły. Ten głęboko maryjny kapłan, przepojony także ideami ruchu szensztackiego, nadto gorliwy i głęboki duszpasterz, stoi u zarania rozwoju kultu fatimskiego w Polsce. Zapoczątkował on również zwyczaj stawania wieczorem o 21.00 do Apelu Jasnogórskiego przed Matką Bożą, aby złożyć Jej „raport dzienny ze swego postępowania, jak dziś spełniliśmy maryjne ślubowania”. Modlitwę tę szerzył na tajnych kompletach w czasie wojny. Dziesięć lat później modlitwa ta przybrała postać Apelu Jasnogórskiego w Polsce: „Jestem przy Tobie, pamiętam, czuwam”²⁷¹. Jego dziełem są dwie książeczki: *Ofiarowanie Polski Niepokalanemu Sercu Maryi* (Częstochowa 1946) oraz *Madonna z Fatimy* (Poznań 1946). Obydwie broszury można uznać za pierwszą literaturę w powojennej Polsce na temat orędzia fatimskiego. Dopiero w późniejszym czasie pojawią się liczne inne opracowania na temat Fatimy²⁷².

2. **Ks. prowincjał Stanisław Czapla**, urodzony w 1907 roku, zmarł w roku 1971. Po zakończeniu rządów przełożonego prowincjalnego został mianowany rektorem w Zakopanem, gdzie dał początek kultowi fatimskiemu, budując dróżki oraz stacje różańcowe. Ważną datą jest 11 października 1959 roku. W tym dniu abp metropolita lwowski Eugeniusz Baziak, sprawujący funkcję wikariusza kapitulnego archidiecezji krakowskiej, poświęcił tu, w miejscu, gdzie teraz się znajdujemy, pallotyński dom wraz z kaplicą Niepokalanego Serca Maryi. Działalność nowego ośrodka zyskała w Polsce dość duży rozgłos, co sprawiło, że 6 października 1961 roku prymas Stefan Wyszyński ofiarował mu figurę Matki Bożej Fatimskiej, otrzymaną od biskupa Leirii. Oficjalnie kult zainicjowany został 15 października 1961 roku, a figurę i stacje różańcowe poświęcił bp sufragan krakowski Karol Wojtyła. Czas pomiędzy rokiem 1961 a 1987 to okres nieustannej peregrynacji figury po parafiach, najpierw diecezji tarnowskiej i sandomierskiej, a potem w innych. Ks. St. Czapla poprzez cały okres swego pobytu w Kościelisku do roku 1965 nieustrudzenie towarzyszył figurze jako jej kustosz, krzewiąc fatimskie orędzie Maryi. W tym okresie

²⁷¹ Por. *Duchowa droga Sanktuarium*, oprac. pod kierunkiem M. Drozdek, Wydawnictwo Sióstr Loretanek, Warszawa 1997, s. 8.

²⁷² Por. M. Drozdek SAC, Cz. Ryszka, *Z Polskiej Fatimy*, Kraków 2004, s. 116; zob. St. Tylus, dz. cyt., s. 119–121.

uformowała się także pallotyńska grupa misyjno-rekolekcyjna prowadząca rekolekcje różańcowe i propagująca ideę różańca rodzinnego oraz nabożeństw fatimskich. To ich zaangażowanie i działalność przyczyniły się do ożywienia i rozwoju kultu fatimskiego. Rekolekcje różańcowe, połączone z nawiedzeniem figury Matki Bożej Fatimskiej, trwały trzy dni, w czasie których odbywały się całonocne czuwanie dzieci, młodzieży i dorosłych wraz aktem zawierzenia parafii Niepokalanemu Sercu Maryi. Owocem rekolekcji miała być też świadoma decyzja odmawiania w rodzinach różańca za Kościół i Ojczyznę. Obecnie nabożeństwa nawiązujące do orędzia Maryi w Fatimie istnieją w wielu pallotyńskich parafiach oraz ośrodkach i są formą duszpasterstwa, która na trwałe wpisała się w życie naszych wspólnot domowych i parafialnych, zaś orędzie fatimskie obecne jest w pallotyńskim przepowiadaniu także w naszych czasach. Ks. Czaplą ostatnie lata życia spędził w Wadowicach jako rektor, nadal oddając się akcji rozwijania pobożności fatimskiej²⁷³.

3. Mało znanym „fatimskim” epizodem Pallotynów są wędrówki ks. Edmunda Boniewicza na tereny Związku Sowieckiego, a po jego upadku na terytoria wspólnoty niepodległych państw, w tym samej Rosji²⁷⁴. Inicjatorem jego wyjazdów na Wschód był w 1972 roku ks. Prymas Stefan Wyszyński, którego ks. Edmund Boniewicz był spowiednikiem. Wspierany modlitwą w kraju, wyjeżdżał tam przynajmniej dwa razy w roku, doświadczając raz po raz represji systemu sowieckiego. Podróż trwała zwykle kilka tygodni i miała charakter duszpasterski, oczywiście na tyle, na ile pozwalały ówczesne warunki. W samej Moskwie, w grupie kilku osób, którym przewodził ks. Edmund Boniewicz, praktykowano od roku 1975 piesze pielgrzymki, z kościoła św. Ludwika na Łubiance na Plac Czerwony, odmawiając różaniec i poświęcając za każdym razem Plac Czerwony Niepokalanemu Sercu Maryi. Od 1980 roku procesje te mogły odbywać się już jawnie. 12 kwietnia 1990 roku ks. Boniewicz otrzymał z rąk Jana Pawła II niewielką statuę Matki Bożej Fatimskiej dla Soboru Uspienskiego na Kremlu. Figura przekazana została władzom muzeum kremlowskiego przy obecności przedstawicieli Cerkwi i kamer telewizji moskiewskiej. Następnego dnia, za zgodą władz, ks. Boniewicz odprawił w tymże Soborze o godz. 10.00 Mszę świętą, pierwszą, jak podaje, od 1922 roku. Następnego dnia w tymże Soborze odprawiono różańcowe nabożeństwo fatimskie połączone z odczytaniem aktu zawierzenia mieszkańców Związku Sowieckiego Matce Bożej. Ta owocna

²⁷³ Por. S. Tylus, dz. cyt., s. 126–134.

²⁷⁴ Por. E. Boniewicz, *Drogami Fatimy na Wschód*, Częstochowa 2004; Biogram ks. E. Boniewicza zob. S. Tylus, dz. cyt., s. 74–77.

praca duszpasterska była kontynuowana po upadku ZSRS, we współpracy z odnowioną hierarchią katolicką w Rosji. Zwieńczeniem tego apostolskiego trudu była peregrynacja figury Matki Bożej Fatimskiej po terytorium Rosji, od 18 października 1996 do 10 lipca 1997 roku. 9 lipca 1997 roku ks. Edmund Boniewicz wraz z grupą 10 wiernych i z błogosławieństwem abpa Kondrusiewicza obszedł z figurą Fatimską Kreml, a następnie ustawił ją w centrum Placu Czerwonego, zawierając Rosję Niepokalanemu Sercu Maryi, i odprawiając nabożeństwo fatimskie.

4. Kolejnym liderem ruchu fatimskiego jest ks. Stanisław Kuraciński. To on przywiózł figurę Matki Bożej Fatimskiej od Księdza Prymasa do Sanktuarium na Krzeptówkach, która z błogosławieństwem Księdza Prymasa, wyruszyła na rekolekcyjne szlaki²⁷⁵. Jego zaangażowanie w szerzeniu kultu fatimskiego zostało wzmocnione dzięki cennej pamiątce, którą traktował jako relikwię. To jemu s. Łucja, w czasie wizyty w portugalskim klasztorze w Coimbrze, oddała swój własny różaniec²⁷⁶. Jako Sekretarz ds. Misji przez lata sprowadzał do Polski i przekazywał misjonarzom na misje figury fatimskie i różańce. Wielokrotnie podróżował w tym celu do Fatimy. To on czynił starania, aby na Ukrainie powstała Delegatura Matki Bożej Fatimskiej i pod tym samym wezwaniem sanktuarium w Odessie i w Dowbyszu. Figura, którą specjalnie sprowadził dla Odessy, zanim dotarła na miejsce przeznaczenia, peregrynowała po Polsce. Raz jeszcze trzeba przywołać jego zaangażowanie, gdy chodzi o peregrynację figury Matki Bożej Fatimskiej w Polsce w okresie od 13 października 1995 do 13 października 1996 roku, przeprowadzonej przy wielkim zaangażowaniu Sekretariatu Misyjnego Prowincji Chrystusa Króla. Zwieńczeniem tego apostolskiego trudu była peregrynacja figury Matki Bożej Fatimskiej po terytorium Rosji, od 18 października 1996 do 10 lipca 1997 roku. Pomysł peregrynacji poddał ks. abpowi Tadeuszowi Kondrusiewiczowi ks. Stanisław Kuraciński w trakcie jego pobytu w Fatimie²⁷⁷.

5. Należy również przywołać pamięć wybitnego animatora ruchu fatimskiego i budowniczego Sanktuarium – ks. Mirosława Drozdka, który dzieło, zapoczątkowane przez ks. Stanisława Czaplę, podjął i nadał mu nowy dynamizm i pełniejsze oblicze. Ks. Mirosław Drozdek urodził się 14 sierpnia 1942 roku w Zakrzewie, zmarł 25 maja 2007 roku w Zakopanem, gdzie przebywał od 1979 roku. Z tym miejscem nierozzerwalnie łączy się dziś jego postać jako

²⁷⁵ Por. B. Sawicka, *Z kart historii Sekretariatu Misyjnego: Fatima*, art. cyt., s. 12.

²⁷⁶ Por. tamże.

²⁷⁷ Por. tamże, s. 13; Biogram ks. S. Kuracińskiego, zob. S. Tylus, dz. cyt., s. 309–313.

kustosza Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej, którym został mianowany 15 września 1988 roku. O rozwoju ośrodka i jego działalności wspomniałem przy okazji prezentacji sylwetki ks. prowincjała Stanisława Czapli. Po przejęciu kierownictwa ośrodkiem przez ks. Mirosława Drozdka orędzie fatimskie zaczęło promieniować silnie z tego miejsca, choćby poprzez organizowane co roku fatimskie kongresy różańcowe, wydawanie książeczek i broszur oraz działalność organizacyjną, a z czasem stawało się coraz bardziej znane także dzięki Radiu Maryja i Telewizji Trwam, oraz Radiu „Alex” Ważnym wydarzeniem dla rozwoju kultu fatimskiego na Krzeptówkach była koronacja figury dokonana na Placu św. Piotra przez papieża Jana Pawła II w 1987 roku. 13 maja 1981 roku miał miejsce ciąg wydarzeń związany z zamachem na życie papieża z Polski. Gdy wiadomość o zamachu dotarła na Krzeptówki, w kaplicy trwał akurat różaniec na intencję Ojca Świętego. Od tego momentu rozpoczęła się tu nieustająca modlitwa o uratowanie papieża i trwała aż do wyjścia Jana Pawła II ze szpitala. Wtedy też, w godzinie przedapelowej, narodziło się postanowienie wybudowania świątyni jako wotum wdzięczności za uratowanie życia papieża. Świątynia miała nosić tytuł Niepokalanego Serca Maryi. Zanim powstała, materialnym jej budulcem były modlitwy i duchowe ofiary wiernych na intencję ocalenia papieża. Budowa świątyni trwała pięć lat i została wzniesiona na dwu jakże symbolicznych kamieniach węgielnych: tym z bazyliki Piotrowej na Watykanie i tym z miejsca pierwszego objawienia w Cova da Iria. Zwieńczeniem trudu była uroczysta konsekracja świątyni, dokonana przez Jana Pawła II 7 czerwca 1997 roku, który przy okazji powiedział, że „Sanktuarium to jest mu w najszczególniejszy sposób bliskie”. Przez cały ten czas było ono miejscem nieustającej modlitwy dziękczynnej za uratowanie papieża. Orędzie fatimskie propagowane było niestrudzenie w kraju i za granicą na falach eteru i telewizji, w pozycjach książkowych, składających się na *Bibliotekę Fatimską*.

6. Obecnie duże zasługi w szerzeniu kultu fatimskiego ma obecny kustosz Sanktuarium ks. Marian Mucha. Choć niełatwo było duszpasterzować po śmierci zasłużonego budowniczego Sanktuarium, ks. Mirosława Drozdka, ks. Marian Mucha ze swoistym temperamentem kontynuował wszelkie formy apostołstwa fatimskiego Sanktuarium. Należy podkreślić żywy kontakt z Sanktuarium w Fatimie: jego biskupem i rektorem. Również nawiązał dobry kontakt nie tylko z poszczególnymi biskupami, ale szczególnie z pasterzem Kościoła krakowskiego, przewodniczącym Episkopatu Polski i sekretarzem tegoż Episkopatu. Ten żywy kontakt zaowocował dwukrotną obecnością całego Episkopatu z racji spotkania na Zebraniu Plenarnym KEP w Sanktuarium i niezwykłą uroczystością, jaka miała miejsce 6 czerwca 2017 roku,

gdy dokonano *Aktu poświęcenia naszej ojczyzny Niepokalanemu Sercu Maryi* w obecności biskupa diecezji Coimbry, prezydenta, premiera oraz parlamentarzystów, kapłanów, osób konsekrowanych i wielkiej rzeszy wiernych świeckich z kraju i zagranicy.

Ksiądz kustosz Marian Mucha włożył duży wkład w promocję Sanktuarium poprzez duchowe przygotowanie do beatyfikacji i kanonizacji Jana Pawła II, kanonizacji Dzieci Fatimskich: Franciszka i Hiacynty oraz wspomnianego *Aktu poświęcenia naszej ojczyzny Niepokalanemu Sercu Maryi*. W tym duchowym przygotowaniu mogli korzystać wierni z całego świata poprzez obecność Telewizji Trwam (22 razy), Telewizji Polonia czy Radia Maryja. Nie dziwi fakt, że ks. kustosz M. Mucha został członkiem Komisji Maryjnej, reaktywowanej przy Konferencji Episkopatu Polski. Jego zasługą jest wiele inicjatyw dotyczących rozbudowy zaplecza Sanktuarium, rozbudowy drogi fatimskiej w Parku Fatimskim i wiele innych przedsięwzięć, które jeszcze nosi w swoim zamyśle.

* * *

Sanktuarium na Krzeptówkach jest dziś najbardziej wymownym znakiem naszego pallotyńskiego zaangażowania w promocję orędzia fatimskiego, jest też dowodem na to, że Pallotyni przejęli się wezwaniem Maryi, Jej orędziem z Fatimy. Obecna działalność Sanktuarium oraz praca wielu pokoleń pallotyńców przynosi obfite owoce. Jest prawdą, że Sanktuarium na Krzeptówkach – „Polska Fatima”, poprzez liczne formy oddziaływania jest znane nie tylko w Polsce, ale poprzez transmisje na falach Radia Maryi i Telewizji Trwam także na całym świecie.